STATENS BEREDNING FÖR MEDICINSK OCH SOCIAL UTVÄRDERING

Remissvar

Datum
2026-10-06

Vår beteckning
GD-beslut 50/2026
Dnr SBU 2026/561

Er beteckning
Dnr Ju2026/01507

Till
Justitiedepartementet

Remissvar för Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34)

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34). SBU har valt att lämna synpunkter på de delar av remissen som bedöms beröra myndighetens uppdrag och ansvarsområden. För remissens övriga delar varken tillstyrker eller avstyrker SBU förslagen.

Sammanfattning av SBU:s ställningstaganden

SBU har valt att särskilt kommentera förslagen 9.1 om förebyggande åtgärder och 9.3 om utbildning och information för yrkespersoner, samt förslaget 10.7 om datainsamling och forskning.

- SBU tillstyrker förslagen att ge relevanta myndigheter i uppdrag att samverka kring att ta fram och besluta om riktade, medvetandegörande och kunskapshöjande insatser om de nya brotten, utveckla förebyggande insatser samt att se över behovet av nya utbildningsinsatser för yrkespersoner. SBU framhåller dock vikten av att dessa insatser och åtgärder vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet. SBU betonar också betydelsen av att i det fortsatta arbetet även inkludera aktörer med uppdrag att ta fram vetenskapliga underlag. SBU kan bidra med vetenskapliga underlag som bland annat belyser insatsers och metoders effekter, hur insatser upplevs, implementering och avimplementering samt kunskap om vetenskapliga förhållningssätt. Myndigheten bedömer även att det är av vikt att utbildningsinsatserna riktas till yrkespersoner som möter så väl brottsoffer som personer misstänkta för brott.
- SBU tillstyrker förslaget att myndigheter och centrumbildningar inom forskning, i samverkan utvecklar en systematisk insamling av uppgifter om

skyddade boenden, platser i skyddade boenden och nationella stödlinjer. SBU framhåller dock vikten av att datainsamlingen, där det är möjligt och lämpligt, behöver utformas på ett sätt som möjliggör systematisk utvärdering och uppföljning av de insatser metoder som används.

Ställningstaganden från SBU i sin helhet

Förslag 9.1 Förebyggande åtgärder och 9.3 Utbildning och information för yrkespersoner

Svar: SBU tillstyrker förslagen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att samverka kring att ta fram och besluta om riktade medvetandegörande och kunskapshöjande insatser om de nya brotten, samt förslaget att se över behovet av nya utbildningsinsatser för yrkespersoner som möter brottsoffer.

SBU vill betona att i ett arbete med målsättningen att bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer behövs insatser och metoder som riktar sig till både personer utsatta för våld och personer som utövar våld och att de arbetssätt, insatser och metoder som används vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet. SBU vill även i relation till detta, betona betydelsen av att i det fortsatta arbetet med att ta fram utbildningsinsatser och i arbetet med att ta fram och besluta om förebyggande insatser, inkludera aktörer med uppdrag att ta fram vetenskapliga underlag, för att säkerställa att insatserna vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet.

SBU noterar att förslaget om att se över behovet av utbildningsinsatser endast omfattar yrkespersoner som sannolikt kommer att möta personer som utsatts för brott, där syftet är att upptäcka våldsutsatthet och bemöta brottsoffer på ett trauma-, genus- och barnmedvetet sätt. Det vill säga med kunskap om hur olika former av våld tar sig uttryck, våldets konsekvenser, hur könsnormer kan påverka våldsutsatthet och våldsutövande samt hur barns behov, rättigheter och erfarenheter av våld kan uppmärksammas och beaktas.

När våldsutsatthet upptäcks, så upptäcks även våldsutövande. SBU vill därför framhålla vikten av att utbildningsinsatserna även bör omfatta kunskap om våldsutövande och även inkludera yrkespersoner som möter personer som utövar våld. Flera yrkesgrupper möter både personer som utsatts för våld och personer som utövat våld och personer som är utsatta för våld kan även själva utöva våld. Vetenskaplig kunskap om verksamma insatser och metoder för personer utsatta för våld och personer som utövar våld, är därför av stor vikt och vidare att denna kunskap tillgängliggörs för yrkespersoner.

SBU har i uppdrag att utvärdera det vetenskapliga stödet för insatser och metoder inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och tandvård. Sammanställd forskning om vilka insatser och metoder som är verksamma och etiska att använda, utgör ett viktigt underlag för yrkespersoner och beslutsfattare. Insatser och metoder som utvärderas kan vara såväl förebyggande insatser och tidiga interventioner, som behandlingsmetoder eller bedömningsstöd för identifiering. De vetenskapliga underlagen kan även vara relevanta för andra aktörer, exempelvis Polisen, Kriminalvården och skolan.

SBU har redan idag uppdrag att ta fram vetenskapliga underlag som berör området våld mot kvinnor och barn och våld i nära relationer. Bland uppdragen kan följande nämnas:

- Uppdrag att genomföra en kunskapssammanställning om uppsökande arbete på nätet för att upptäcka personer som utnyttjas i prostitution och människohandel för sexuella ändamål, utnyttjas sexuellt i pornografiska syften och barn som utsätts för sexuell exploatering i olika former (RU A2026/00477)
- Uppdrag att genomföra kartläggningar för att upptäcka sexuell riskutsatthet[1] (RU A2026/00477)
- Uppdrag att förbereda för stöd till utsatta för prostitution och närliggande målgrupper (RU A2025/00637)
- Sammanställning av vetenskaplig kunskap om metoder, arbetssätt och insatser i det återfallsförebyggande arbetet med våldsutövare, med fokus på våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (S2025/02156, delvis)

Underlag från SBU efterfrågas även av andra myndigheter, däribland Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) inom ramen för Uppdrag om utvecklat föräldraskapsstöd och kontaktvägar för barn som utsatts för våld och sexuell exploatering (A2025/00608).

SBU ser möjligheter att ytterligare bidra utifrån de behov av vetenskapliga underlag som identifieras inom området. Vidare har SBU möjlighet att bistå med vetenskapliga kunskapsunderlag om implementering av effektiva insatser, avimplementering av insatser som inte ger effekt eller är skadliga, samt kunskap om vetenskapliga förhållningssätt.

Förslag 10.7 Datainsamling och forskning

Svar: SBU tillstyrker utredningens förslag att ge Brottsförebyggande rådet (Brå), i samverkan med Socialstyrelsen och Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) och där det är aktuellt även andra berörda aktörer, i uppdrag att utveckla en systematisk insamling av uppgifter om skyddade boenden, platser i skyddade boenden och nationella stödlinjer.

SBU vill framhålla att datainsamlingen bör utformas så att den inte enbart möjliggör beskrivningar av verksamheternas omfattning utan även skapar förutsättningar för systematisk uppföljning och utvärdering av de insatser som erbjuds. Uppgifter om exempelvis antalet skyddade boenden eller antalet samtal till stödlinjer kan ge viktig information om tillgång och användning. Sådana uppgifter kan bidra till att belysa risken för ojämn tillgång till skyddade boenden över landet liksom fördelningen mellan kommunala, privata och ideella aktörer. De är dock inte tillräckliga för att bedöma vilka insatser som är verksamma eller i vilken utsträckning olika behov tillgodoses.

---

[1] Uppdraget specificerar även att man önskar kartläggning av behandlingsmetoder riktade till målgruppen.

SBU bedömer att det, när så är möjligt och lämpligt, är värdefullt att datainsamlingen utformas så att den kan bidra till analyser av resultat för olika grupper av våldsutsatta då våldsutsattheten kan se olika ut för olika grupper. Det skulle stärka förutsättningarna för att analysera huruvida Sverige lever upp till de mänskliga rättigheterna och jämställdhetsmålen. Detta kan exempelvis underlätta framtida forskning och kunskapssammanställningar om stödinsatsernas betydelse för trygghet, psykisk hälsa, återutsatthet och behov av fortsatt stöd. Sådana analyser skulle kunna ge ett starkare kunskapsunderlag för utveckling av insatser inom området. Detta ligger även i linje med ett tidigare remissvar från SBU rörande Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel (SOU 2025:119)[2].

SBU vill också framhålla att den statistik som samlas in bör vara långsiktigt hållbar, jämförbar över tid och utformad så att den kan användas för att identifiera kunskapsluckor och prioritera framtida forsknings- och utvärderingsinsatser. Detta ligger i linje med direktivets ambition att stärka kunskapsunderlaget om våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Britta Björkholm efter föredragning av projektledare Johanna Andersson.

---

[2] Remissvar Betänkandet Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel (SOU 2025:119) (Dnr Ju2025/02760, SBU 2025/1443)